

Eczacılık Yapmaya Engel Olan Nedenlerden "Yüz Kızartıcı Suçlar"

Giriş

18.12.1953 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen ve 24.12.1953 tarih ve 8591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 4'üncü maddesinin (A) bendinde eczacılık yapmaya engel olan nedenlerden "Yüz Kızartıcı Suçlar" düzenlenmiştir. Bu suçların eczacılık mesleği ile ilgili yönlerinin incelenmesi aşağıya alınmıştır.

I- HUKUK SİSTEMİNDE YÜZ KIZARTICI SUÇ KAVRAMI:

Tanım: Yüz kızartıcı suç kavramı mevzuatımızda yer alan, fakat niteliği kesin sınırlarla saptanmış bir kavram değildir. Bu nedenle her suç yüz kızartıcı suç sayılabileceği gibi pek az sayıda suç da yüz kızartıcı suç sayılabilir. Kavramın uygulama açısından tanımlanması ise günümüz mer'i (yürürlükteki) mevzuat dikkate alınarak yapılabilecektir.

Hukuk sistemimizin temel taşı olan 1982 Anayasasının 76'ncı maddesinde yüz kızartıcı suçlar, milletvekilliğine seçilme yeterliliği için aranan şartlardan biri olarak sayılmıştır. Bu maddede belirtilen suçlar ise ".... zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi suçlar...." olarak sayılmıştır.

Öte yandan, 1965 yılında kabul edilen 657 sayılı Devlet Memurları

Hazırlayan: Zekayi ÇENGE
Devlet Gelir Uzman Yardımcısı

Kanununun 48'inci maddesinde de yüz kızartıcı suç "....zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi suçlar...." olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, yüz kızartıcı suçlar sınırlı sayıda saymaca yoluyla belirtilmiş olmayıp, birkaç örnek verilmek suretiyle benzer suçların da yüz kızartıcı suç niteliğinde olabileceği belirtilmiştir ("....gibi suçlar...." denmesinin temel nedeni de budur). Buna rağmen, Anayasanın 76'ncı maddesinde ve Devlet Memurları Kanununun 48'inci maddesinde sayma yoluyla belirtilmiş olan, dokuz tane yüz kızartıcı suç bizim araştırma konumuzu oluşturacaktır.

II- BAŞLICA YÜZ KIZARTICI SUÇLAR:

Anayasada ve Devlet Memurları Kanununda isimleri sayılarak belirtilen başlıca yüz kızartıcı suçlar;

a) Zimmet, b) İhtilas, c) İrtikap, d) Rüşvet, e) Hırsızlık, f) Dolandırıcılık, g) İnancı Kötüye Kullanma, h) Dolanlı İflas, ı) Sahtecilik olarak belirtilmiştir.

Bu suçların, kamu hukuku alanında suç sayılması ve bu suçlara belli cezalar verilmesi, bu fiillerin "Kanunilik İlkesi" gereğince bir kanun tarafından düzenlenmesini gerektirmektedir. Türk Hukuk Sisteminde bu düzenlenmeyi, 01.03.1926 tarihinde TBMM'nde kabul edilen 765 sayılı

Türk Ceza Kanunu yapmıştır. Bu kanunda adı geçen suçlar aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

A-Zimmet: Zimmet suçu Türk Ceza Kanununun (TCK) 202'nci maddesinde, memurun görevi sebebiyle kendisine tevdi olunan veya muhafaza, denetim veya sorumluluğu altında bulunan para veya yerine geçen evrak veya senetleri veya diğer malları zimmetine geçirmesi olarak tanımlanmıştır. Bu hüküm uyarınca zimmet suçu yalnızca memurlar tarafından işlenebilecek bir suç niteliğindedir.

B-İhtilas: Nitelikli zimmet suçu da denilen ihtilas suçu, zimmet suçu-na ilişkin fiillerin ortaya çıkmamasını sağlamak amacıyla her türlü hile kullanılarak işlenen biçimdir. İhtilas suçu için verilecek ceza zimmet suçu için verilecek cezadan daha ağırdır. TCK'nin 202'inci maddesinde düzenlenmiştir.

C-İrtikap: TCK'nin 209'uncu maddesine göre irtikap, memurun memuriyet sıfatını veya görevini kötüye kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına haksız olarak para verilmesine veya sair menfaatler sağlanmasına veya bu yolda vaatte bulunulmasına, bir kimseyi icbar (zorlamak) veya ikna ederek veya kanunen almaması gereken bir şeyi diğerinin hatasından yararlanarak almasıdır.

Bu suçta memur, idare ile ilişkisi olanlardan haksız bir kısım menfaatler sağlamak için meşru olmayan biçimde kendi konumundan yararlanmaktadır.

Bu suçu öngören hükümlerin amacı, bir yandan memurların dürüstlüğündeki ve iyi şöhret sahibi olmalarındaki Devlete ait menfaati korumak, diğer yandan da memurların yetkilerini kötüye kullanarak başkalarına verecekleri zararlara engel olmaktır.

D- Rüşvet: TCK'nin 211'inci maddesinin 1'inci fıkrasında rüşvet, Ceza Kanununun tatbikinde memur sayılanların, kanunen veya nizamen yapmaya veya yapmamaya mecbur oldukları şeyi yapmak veya yapmamak için aldıkları veya başkalarına aldıkları para, hediye ve her ne nam altında olursa olsun sağladıkları diğer menfaatler ile bu maksatla alıp sattıkları veya ihale eyledikleri taşınır veya taşınmaz malların gerçek değeri ile verilip alınan bedel arasındaki fahiş farklar olarak tanımlanmıştır.

E- Hırsızlık: TCK'nın 491'inci maddesinde hırsızlık, bir kimsenin diğer kişinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alması olarak tanımlanmıştır.

Buna göre, bir şeyin hırsızlık suçuna konu olabilmesi için üç vasfı bulunmalıdır. Bu şartlar: a) mal(eşya) olması, b) menkul (taşınır) olması, c) başkasına ait olmasıdır.

F- Dolandırıcılık: Dolandırıcılık TCK'nın 503'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Adı geçen maddede dolandırıcılık, bir kişiyi kandırabilecek nitelikte hile ve desiseler yaparak hataya düşürüp onun veya başkasının zararına, kendisine veya başkasına haksız bir menfaat sağlanması şeklinde tanımlanmıştır.

Dolandırıcılıkta, temin edilen menfaat bakımından mağdurun rızası mevcuttur. Yalnız bu rızası hile ile elde edilmiştir. Hırsızlıkta ise, mağdurun rızası hiçbir suretle mevcut değildir. Öte yandan hırsızlığa konu olabilecek eşya yalnız taşınır olabileceği halde, dolandırıcılıkta hem taşınır hem de taşınmaz mallar fiilin konusuna girmektedir.

G- Emniyeti Suistimal: Hukuk sistemimizde emniyeti suistimal kavramı yerine güveni veya inancı kötüye kullanma deyimi de kullanılmakta olup, bu kavramı TCK'nin

508'inci maddesi "Her kim başkasına ait olup da iade veya muayyen bir suretle istimal etmek üzere kendisine tevdi veya her ne namla olursa olsun teslim olunan bir şeyi kendisinin veya başkasının menfaatine olarak satar veya rehnedir veya sarf ve istihlak eder yahut ketim ve inkar eder veya tahvil ve taşıyır etmesi" olarak tanımlanmıştır. Emniyeti suistimal suçu ile hırsızlık ve dolandırıcılık suçları arasında benzerlikler varsa da farklı yönleri de vardır. Bu farklı yönler ise şöyledir.

a) Emniyeti suistimal ile hırsızlık arasındaki fark: Emniyeti suistimalde fail başkasına ait olan malın zilyetliğine fiilden evvel sahiptir. Hırsızlıkta ise zilyetlik, suç teşkil eden fiil ile intikal eder. (Zilyetlik, bir şey üzerindeki fiili hakimiyettir.)

b) Emniyeti suistimal ile dolandırıcılık arasındaki fark: Emniyeti suistimalde mal faille rızaen tevdi olunmuştur. Dolandırıcılıkta ise rıza hile ve sanin ile fesada uğramıştır.

H- Dolanlı İflas: Dolanlı iflas hakkında TCK'nin 506'ncı maddesi "Hileli müflisler hakkında iki seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir." Demektedir. Dolanlı iflasta fail, borçlu kişi veya alacaklılar aleyhine veya borçlu lehine sayılan fiilleri işleyen kişidir. İflasından evvel veya sonra alacaklarını zarara sokmak kastıyla her türlü hileli muamelelerde bulunan kimse hileli müflis sayılır. Hilenin alacaklıları zarara sokmak maksadına matuf olması şarttır.

I-Sahtecilik: Bu kavram TCK'nin 339'uncu maddesinde, memurun memuriyetini icrada tamamen veya kısmen sahte bir varaka tanzim veya haki bir varakayı taşıyır ve tahrif etmesi olarak tanımlanmıştır.

Türk Ceza Kanununda "resmi evrak" kavramı tanımlanmış değildir. Bunu rağmen Yargıtay İçtihadında resmi evrak, hukuki bir hüküm

belirleyen ve bir olayı kanıtlamaya yarayan bir yazı olup, bu yazı yaptığı işlev nedeniyle bir görevlice düzenlendiğinde, resmi belge niteliği kazanan evrak olarak tanımlanmıştır.

SONUC

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanunun 4'üncü maddesinde düzenlenen ve eczacı olmaya mani hallerden biri olarak belirtilen yüz kızartıcı suç kavramının içerik açısından yukarıda açıklaması yapılmıştır.

Bu konunun eczacılar açısından iki yönlü önemi vardır.

a) Mesleğe giriste: Eczacılık Fakültelerinden mezun olan ve ilk defa eczacılık mesleğine başlamak isteyen bir eczacı, Kanunun 2'inci maddesinde belirtilen şartları taşıyor olması gerekmektedir. Bu şartlardan bir tanesi de, Kanunun 4'üncü maddesinin (a) bendi hükmü uyarınca "yüz kızartıcı bir suçla mahkum edilmemiş" olmasıdır.

b) Mesleğin İcrasında: Kanunun 6'ncı maddesinde, fiilen eczacılık mesleği ile uğraşanların eczacılık ruhsatnamelerinin Sağlık Bakanlığı'na daimi olarak geri alınabilmesi için, kanunun 4'üncü maddesinde belirtilen olumsuz şartlardan birinin bulunuyor olması gerekmektedir. Bu şartlardan biri de yüz kızartıcı suçlar olup ruhsatnamelerin daimi olarak Sağlık Bakanlığı'na geri alınabilmesi için aranılan şartlardan birini oluşturmaktadır.

KAYNAK:

- 1- 1982 Anayasası
- 2- 6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
- 3- 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu
- 4- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 5- Türk Ceza Kanunu Şerhi, Prof.Dr. Faruk EREN
- 6- Türk Ceza Kanunu Şerhi, Selami AKDAĞ
- 7- Hukuk Sözlüğü, Prof.Dr.Ejder YILMAZ
- 8- Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü, Hüseyin ÖZCAN